

Підсумки 2021/2022 навчального року на Підляшші

Для учнів та вчителів прозвучав останній дзвінок 2021/2022 навчального року. Усі збираються відпочивати, на два місяці також припиняється навчання української мови. У Підляському воєводстві, як і в інших садочках і школах у Польщі, це був особливий рік, оскільки продовжувалася пандемія коронавірусу, та 24 лютого 2022 року почалася злочинна війна Російської Федерації проти України. Відчули це також учителі української мови та українські учні на Підляшші.

В останньому навчальному році не помінялася кількість садочків і шкіл, у яких відбуваються уроки української мови в Підляському воєводстві. Це надалі сім навчальних закладів: Дитячий садочок № 9 «Лісова поляна» в Більську-Підляському, Початкова школа № 4 ім. А. Міцкевича в Більську-Підляському (окремі українські класи), Шкільно-дошкільний комплекс у Черемсі, Громадська початкова школа св. св. Кирила і Методія в Білостоці, Початкова школа № 9 ім. 42-го Полку піхоти в Білостоці, Самоврядний інтеграційний садочок № 26 у Білостоці (міжсадочковий пункт навчання), а також Громадський садочок «Ангелятка» при Православній парафії Святого Духа у Білостоці. Цього року з учнями працювало шість вчительок: у Більську-Підляському – Єлизавета Томчук, Агнешка Гіза та Олександра Іванюк, у Черемсі – Ірина Вишенко та Йоанна Романюк, та в Білостоці – Олександра Іванюк та Алина Мельниченко. Загалом у 2021/2022 навчальному році української мови як рідної вчилася понад 430 дошкільнят та учнів початкових шкіл.

Яким був цей рік? Як його оцінюють вчителі в окремих підляських місцевостях?

Насамперед, усі вчительки звертали увагу на те, що навчання, а зокрема різні позашкільні ініціативи, надалі ускладнювала пандемія. Так було передусім на початку навчального року, коли деякий час школи працювали в режимі дистанційного навчання. Однак після пом'якшення епідемічних обмежень шкільне життя поволі почало вертатися до нормальності. Так було в Більську-Підляському, в якому у двох установах (садочку і початковій школі) вчиться української мови понад три четвертих всіх дітей на Підляшші. Школа № 4 – єдина в регіоні, в якій діють окремі українські класи.

- Це був такий пандемічний рік, у якому ми мали навчання і онлайн, і стаціонарне – підсумовувала Єлизавета Томчук, учителька української мови в Більську-Підляському. – Через те, що деякі конкурси ми перенесли з першої на другу половину 2021 р., в цьому шкільному році діти аж два рази брали участь у Воєводському декламаторському конкурсі «Українське слово» та в Конкурсі української пісні «З Підляської криниці». Так що було в нас два рази більше підготовки. На жаль, у цьому році не відбувся тематичний конкурс, який проходив останні два роки. Шкода, дуже жалію, що не вдалося його організувати. Деякі імпрези, які раніше проходили в другому півріччі, могли вже відбутися в школах нормально. Усе таки це не був такий рік, як перед пандемією, бо не було в нас ні «Вечора колядок», ні великого концерту з нагоди «Дня мами».

У Черемсі навчання української мови проходило в шести групах місцевої сільської школи, в яких вчилася понад 60 учнів. Перша половина навчального року була важливою зокрема для українських дітей, які співають у фольклорному колективі «Гілочка». Саме восени 2021 року ансамбль відзначав свій 25-річний ювілей – з тої нагоди вдалося провести врочистий концерт та видати альбом «Гілочка – 25 літ українського ансамблю».

Ірина Вищенко, яка працює і з дітьми на заняттях, і з колективом на репетиціях, підкреслювала, що учням під час пандемії бракувало, зокрема, виїздів.

- *Навчання української мови в Черемсі проходило значно складніше в час пандемії – підкреслювала. – Потім ми повернулися до школи і мали багато різних занять – майстер-класи писання писанок, робили святкові листівки до Дня матері, тепер маємо танцювальні майстер-класи. Нещодавно взяли участь в екскурсії до Люблина, під час якої діти могли побачити, як виглядає закінчення навчального року для українських дітей у тому місті.*

У Білостоці навчання української мови організоване в чотирьох установах. У трьох із них працює Олександра Іванюк, яка також підкреслювала значення різних позашкільних пропозицій для учнів.

- *Через два роки майже нічого не було – говорила. – Коли почалася пандемія, ми нікуди не виїжджали, не відбувалися також нормально конкурси, але онлайн. В цьому році вертаємось до нормальності. У нас вже були екскурсії, майстер-класи, так що є супер.*

В останньому шкільному році вплив на навчання мала не лише пандемія, але й жалюгідна війна в Україні, внаслідок якої у Польщі опинилися понад чотири мільйони біженців з України – переважно матері з дітьми. Учні з України почали потрапляти також до шкіл на Підляшші, в яких ведуться уроки української мови. Для прикладу, в Громадській початковій школі св. св. Кирила і Методія в Білостоці вчилася кільканадцятьоро дітей з України, яким школа забезпечила безкоштовне навчання.

Як підкреслювала директорка Початкової школи № 9 у Білостоці, Едита Гарасимчук, у заняттях української мови не брали участі діти з України:

- *Маємо в школі українську мову, але для меншини, що значить, що в цих заняттях не можуть брати участі діти з України. Це уроки для громадян Польщі, дітей української меншини, які хочуть вчитися мови.*

Однак присутність дітей з України це був стимул для директорів шкіл та вчителів організувати різного роду інтеграційні зустрічі, та для учнів, які вивчають українську мову – врешті почати нею користуватися у щоденних контактах. Олександра Іванюк звернула увагу на те, що разом з появою дітей з України вона помітила ріст зацікавлення навчанням української мови серед дітей у білостоцьких пунктах, також з польських родин.

- *На заняттях української мови в садочку та в Початковій школі № 9 у Білостоці під кінець року було більше дітей – говорила вчителька. – Просто протягом року багато учнів дописалось на заняття. У минулих роках кількість дітей була більш менша така сама і на початку, і на кінець року – хтось новий записався, хтось виписався. А тепер є більш учнів, мало хто відійшов. Я просто здивована. Я думаю, що на це має вплив також ситуація пов'язана з війною, бо є діти з України і нашим місцевим учням цікаво з ними познайомитися, поговорити. У нас переважно є так, що це діти хочуть вчитися української мови – вони самі приходять і кажуть, що зацікавлені уроками, і щойно потім просять батьків, щоб їх записали на заняття.*

Разом із хвилею утікачів від війни багато шкіл почало вести акції допомоги, у які включилися також вчителі української мови та учні. У Більську-Підляському центральним осередком став Союз українців Підляшшя, з яким співпрацювали садочки і школи. Українська організація, окрім організування матеріальної допомоги, ініціювала додаткові заняття для дітей з України, а також залучила біженки до своїх навчальних проєктів, які спрямовані до дітей, що вчать української мови як рідної у Більську-Підляському та Черемсі.

- *Коли почалася війна, це не сприяло організуванню концертів, не було настрою, щоб робити такі імпрези – пояснювала Єлизавета Томчук. – Однак в останніх місяцях*

відбулося багато майстер-класів для наших учнів, які вели біженки з України. Були також інтеграційні заходи з дітьми, які приїхали з України.

Починаються канікули, під час яких не ведуться уроки української мови, однак українські учні – навіть якщо нечують рідної мови вдома – будуть мати з нею контакт. Традиційно вже відбудуться екскурсії та майстер-класи в рамках проєктів Союзу українців Підляшшя, а діти, які співають в українських ансамблях – будуть проводити репетиції та виступати на концертах. Напевне деякі проєкти будуть проходити з участю біженців з України – дітей, але також дорослих, які можливо поведуть майстер-класи.

Яка буде ситуація навчання української мови в наступному році – стане відомо наприкінці вересня, оскільки в деяких пунктах, передусім у Білостоці, найчастіше щойно тоді батьки починають записувати дітей на заняття. Слід мати надію, що рідної мови буде вчитися не менше дітей ніж цього року, та уроки будуть проходити в стаціонарній формі.